gylyje, 3 – Š dalyje pasiektas 0,7–1,3 m gylyje, vidurinėje dalyje 0,8–1,5 m gylyje, P dalyje 1,2–1,4 m gylyje, 4 – 0,7–1,1 m gylyje, 5 P dalyje pasiektas 1,1–1,3 m, vidurinėje dalyje 1 m, Š dalyje 1,4–1,5 m gylyje nuo žemės paviršiaus.

The Pajuostis Manor Site

An exploratory excavation comprised of 4 test pits covering a total area of 4.5 m^2 in the NW part of the Pajuostis Manor site (Panevėžys district, central Lithuania) revealed a cultural layer between 0.8 and 1 m in thickness and spanning the 16th–18th centuries, as indicated by isolated finds. A subsequent detailed excavation involved 5 trenches with a total area of 70.75 m^2. The thickness of the cultural layer ranged from 0.4 to 1.1 m, peaking in the middle (Fig. 1). This layer and the disturbed one above yielded a limited number of finds from the 17th–18th centuries, such as small pottery sherds, a few iron artefacts, and a sandstone spindle (Fig. 2). The newly uncovered masonry fragments (Fig. 3) dated from no earlier than the 18th century.

Justina Dobeikienė,
Aistė Ragauskaitė

Svėdasų dvarvietė

2023 m. Svėdasų dvaro sodybos teritorijoje (Anykščių r., Svėdasų sen., Bajorų k.) prieš planuojamus tvarkybos darbus buvo atlikti žvalgomieji tyrimai. Jų metu ištirti 24 šurfai (2x1 m dydžio), iš viso 48 m^2 plotas (1 pav.).

Dabartinių rūmų statybos iniciatoriumi laikomas Liucijonas Marikonis (1818–1893 m.), tačiau tikslus rūmų statybos laikas, remiantis turimais istoriniais šaltiniais, nėra aiškus. Istoriografijoje tradiciškai laikoma, kad rūmai buvo statyti XIX a. 5 arba 6 dešimtmečiais, tačiau istorinius tyrimus atlikęs A. Ragauskas teigia, kad nėra jokių šią datą pagrindžiančių dokumentų, todėl šis datavimas išlieka kvestionuotinas. Tyrėjęs nustatė, kad pirmasis L. Marikonio laikų dvaro rūmų aprašymas, datuojamas 1865 m., priklauso teisėjui ir rašytojui S. Slavutinskiui. 1874 m. dėl L. Marikonio skolų dvaras parduodamas iš varžytynių Rusijos armijos kapitonui N. J. Michailovskiui, 1895 m. – generolui A. Božerianovui, 1889–1901 m. – bajorui V. Turčaninovui. 1911 m. dvaro sodybą nusiperka turtingas ūkininkas M. Juodviršis, kurio giminė ir valdė šį dvarą iki pat Antrojo pasau-

1 pav. 2023 m. Svėdasų dvaro sodyboje vykdytų archeologinių tyrimų situacijos planas: 1 – tirti šurfai. A. Ragauskaitės brėž.

Fig. 1. Area plan of the 2023 excavation: 1 – test pits.

2 pav. Šurfe 23 atidengtas buvusių dvaro rūmų pastatų liekanų vaizdas iš V. A. Ragauskaitės nuotr.

Fig. 2. Remnants of the manor house in test pit 23, viewed from the W.

linio karo. 1941 m. Juodviršių šeima ištremiama, o rūmai palikti be priežiūros. Vėliau, pasibaigus karui, jie nacionalizuojami ir paverčiami bendrabučiu. Galiausiai dėl prastos būklės rūmai 7–8 dešimtmetyje buvo visai apleisti, kol iki XXI a. visiškai sugriūva.

2023 m. dvaro ūkinių pastatų ir parko aplinkoje tirtuose šurfuose 1–13 fiksuoti archeologinės vertės neturintys 20–155 cm storio kultūriniai sluoksniai su XVIII a. pabaigos–XX a. radiniais. Šurfuose 16–24 glūdėjo 30–165 cm storio dvaro statybos ir vėlesnių pertvarkymų metu susiformavęs maišyto molingo grunto sluoksnis su plytų ir čerpių nuolaužomis. Šurfuose 4–6 atidengtos pamatų liekanos sudarytos iš netašytų lauko akmenų, rištų kalkių skiediniu. Liekanos priskiriamos dvaro ūkiniams pastatams ir datuojamos XIX a. viduriu. Šurfuose 21 23–24 aptiktos dvaro rūmų centrinės ir Š dalių išorinių ir vidinių sienų pamatų liekanos, kurios sudarytos iš netašytų akmenų ir plytų (20x12,5–13x5–8 cm dydžio), rištų kalkių skiediniu. Liekanos datuojamos XVIII a. pabaiga–XIX a. II puse (2 pav.). Šurfe 7 užfiksuota iš smulkių plytų gabalų ir nedidelių akmenų sudaryta kelio danga ar asla į ūkinį pastatą, ji datuojama XIX a. viduriu. Įžemis – rudos spalvos molis šurfuose pasiektas 0,2–1,65 m gylyje. Šurfe 9 įžemis nepasiektas dėl pradėjusio kauptis gruntinio vandens.

Kasinėjimų metu rasti ir suinventorinti 26 vienetai XVIII–XX a. pradžios buitinės ir statybinės keramikos fragmentai. Didžioji dalis šių radinių datuojami XIX a., ankstyviausiai datuojami radiniai – karnizinių koklių fragmentai, būdingi XVIII a.

The Svėdasai Manor Site

The site of Svėdasai Manor (Anykščiai district, E Lithuania) was investigated prior to commencing restoration works. A total of 24 test pits covered a 48 m^2 area (Fig. 1). Test pits 1–13, scattered around the manor outbuildings and the park grounds, revealed cultural layers ranging from 0.2 to 1.55 m in thickness and finds spanning the late 18th to the 20th centuries. Test pits 16–24 placed in the vicinity of the manor house revealed a mixed clayish soil, 0.3–1.65 m thick, with brick and roof tile debris, formed during the construction of the manor house and subsequent renovations. The partial foundations of outbuildings and the manor house itself were unearthed, along with an earthen floor or a road surface at the entrance to the outbuilding. These were dated from the late 18th to the second half of the 19th century (Fig. 2).

Darius Kontrimas

Žeimių dvaro sodyba

2023 m. lapkričio mėnesį atlikti žvalgymai metalo ieškikliais Žeimių dvaro sodybos (UK 129) teritorijoje (Jonavos r., Žeimių sen.). Žvalgytas bendras 27 572,2 m^2 plotas – 5 atskiri plotai, kuriuos numatyta užsodinti senųjų vaismedžių rūšimis (1 pav.). Žvalgymuose dalyvavo 15